

Innledning

(Når meldingen er ferdig behandlet, vil det bli laget en trykket utgave med forside)

Kommuneloven av 2018, kapittel 26 gjør tydelig at kommunestyrene minst én gang per valgperiode skal vedta en eierskapsmelding. Meldingen skal gi oversikt over selskaper, kommunale foretak og virksomheter kommunen har eierskap i. Likeså skal meldingen redegjøre for kommunens prinsipper for eierstyring og redegjøre for kommunens formål ved eierskapet.

Det ligger i kortene at administrasjonen utarbeider meldingen og at den først behandles i Formannskapet før Kommunestyret forestår den endelige behandlingen.

En eierskapsmelding må i seg selv ikke forveksles med kravene til kommunelovens kapittel 23 og særlig § 23-4. For ordens skyld nevnes at denne paragrafen dreier denne seg om ansvaret som tilligger Kontrollutvalget. Lovens § 23-4 sier at Kontrollutvalget skal kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser (altså selskapenes ledelse og selskapenes styre) gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, vedtak fattet av kommunestyret og anerkjente prinsipper for eierstyring. Kommunestyret har behandlet plan for forvaltningsrevisjon. Gjennom den planen prioriterer kommunestyret som eier, hva og hvordan kontrollutvalget, med hjelp fra sin administrasjon og ved forvaltningsrevisjon, skal arbeide for å bidra til at lovkravet etterleves. Da kommunestyret behandlet plan for forvaltningsrevisjon høst -22, ble det noe usikkerhet rundt selve vedtaket og hva det innebar for Kontrollutvalget. Den usikkerheten er nå ryddet av veien av kommunestyret og kontrollutvalget.

Det er lenge siden rådmannen har laget en eiermelding for Beiarn kommune ferdig til politisk behandling. Slik sett kan ikke lovkravet i kommunelovens kapittel 26 anses oppfylt pr. dato for skriving. Rådmannen opplever selv å ha vært tydelig på det ovenfor så vel kommunestyret som kontrollutvalget. Liten kapasitet er ei dårlig unnskyldning, men Formannskapet og kommunestyret er kjent med at administrasjonen har forsøkt bidra til bedre kontroll over kostnadsutvikling og ansvarsdeling i inngåtte samarbeider og selskaper. Det er også et poeng at de siste endringene i kommuneloven har skapt prosesser der flere interkommunale samarbeider har vært nødt til å tilpasse egen virksomhet ved omorganisering. Slik har det vært en viss usikkerhet rundt hva slags organisasjonstype som skulle innskriveres i eiermeldingen for ulike samarbeider og selskaper Beiarn kommune er medeier av. Både administrasjonen og politikken har vært engasjert i prosessene, så det har nok vært et mindre behov for en samlet eierskapsmelding enn i en «normal» valgperiode.

Etter Kontrollutvalgets siste møte besluttet rådmannen å ta tak i tidligere utkast og å få ferdigstilt denne meldingen.

Vi håper den er til nytte for oversikt og styring av det stadig viktigere interkommunale samarbeidet, uavhengig av organisasjonsform for de selskaper og samarbeider vi er med i.

Moldjord, 5. juni 2023

Ole Petter Nybakk
rådmann

Avgrensning

Beiarn kommune deltar i mange former for samarbeid. Dette være seg gjennom tjenestekjøp, løsere fagnettverk, prosjektsamarbeider og medlemsorganisasjoner i tillegg til virksomheter, kommunale og interkommunale foretak og selskaper. Generelt samarbeider vi for å kunne tilby alle tjenestene vi er pålagt fra overordnet myndighet. Men vi samarbeider også for en best mulig utvikling av effektivt drevne tjenester, for å gi medarbeidere og styrende organer faglig utvikling, for å øke egen attraksjonsverdi. Kort sagt for å kunne ivareta egen organisasjon og eget samfunn sine interesser.

Det skal det heller ikke stikkes under en stol at kommunen gjennom eierskap kan oppnå medbestemmelse og makt. Det overordnet viktige blir da å utøve eierskapet til faktisk å bidra til en utvikling som tjener samfunnet totalt sett. Sett i lys av at Beiarn kommune er den minste kommunen i Salten og deltar i selskaper der vi langt fra har reell styring og eiermakt når det kommer til generalforsamlinger og representantskapsmøter, men kanskje til tider heller kjenner på avmakt, kan meldingen kanskje brukes som bakgrunn for å drøfte hvordan vi skal forholde oss til en slik situasjon.

Det minnes om at kommunalt selvstyre kom inn i kommuneloven ved siste revisjon og trådte i kraft fra det konstituerende møtet i 2019.

Å redegjøre for alle nevnte samarbeider i en og samme melding oppfattes verken som tjenlig eller å oppfylle kravet til kommunelovens kapittel 26.

Melding dreier seg om virksomheter, kommunale foretak og selskaper der kommunen har eierskap. Så mye, men ikke mer.

Generelt

Gjennom meldingen er det ønskelig å øke bevisstheten rundt forvaltningen av Beiarn kommunes eierskap og vise hvordan kommunen utøver eller forsøker å utøve sin eierrolle. Meldingen vil forhåpentlig oppleves som et nyttig verktøy for folkevalgte.

Kommuneloven § 26-1 fastslår følgende: Kommuner og fylkeskommuner skal minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret. Eierskapsmeldingen skal inneholde

- a) kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- b) en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
- c) kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b.

Kommuneloven regulerer ikke innholdet i kommunenes eierstyring. Lovgivningen som gjelder for den enkelte selskapsform gir noen rammer og regler. Utover dette er utøvingen av eierstyringen opp til den enkelte kommune.

I meldingen konsentrerer vi oss altså om virksomheter, kommunale foretak og selskaper. For å gjøre en språklig forenkling benevner vi dette i det videre som selskaper, hvis ikke annet er spesifikt nevnt.

Kommuner kan velge å skille ut deler av driften i egne selskaper. Dette medfører en endring i hvordan kommunestyret har mulighet til å styre det enkelte selskapet. Selskapenes ledende organer skal ha betydelig grad av frihet til å drive selskapet, og både lover og normer for god selskapsstyring setter grenser for hvor mye kommunen som eier bør involvere seg i disse selskapene.

Kommunestyret har likevel det overordnede ansvaret for hele kommunen. Også den delen som drives i kommunalt helt eller delvis eide selskap.

Prinsipper for eierstyring

Prinsipper for eierstyring og selskapskontroll finnes i ulike styringsdokumenter, kommunale som selskapseide. Dog henvises det spesielt til kommunens verdigrunnlag, overordnede retningslinjer og etiske retningslinjer. Oppdatert utgave av disse skal finnes på kommunens hjemmeside. Beiarn kommune forutsetter at de selskaper og virksomheter kommunen er medeier i kjenner til og forholder seg til disse.

Det er viktig å opprettholde god folkevalgt styring over kommunal eide selskaper. Kommunenes Sentralforbund (KS) definerer fire standarder for god folkevalgt styring i heftet «Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll». Disse standardene er:

1. Pålitelig styre. Innbyggerne skal ha tillit til at de behandles likt, og etter spillereglene, i de kommunale beslutningsprosessene.
2. Ansvarlig styre. Kommunen skal sørge for at innbyggerne har tilstrekkelig informasjon til å følge med i politikken og stille de styrende til ansvar.
3. Borgernært styre. Det skal være etablerte kanaler for innbyggermedvirkning i beslutningsprosessene, også der det ikke er lovpålagt.
4. Effektivt styre. Det skal være ryddige forhold i den politiske styringen av administrasjonen, og kommunen skal levere resultater innbyggere og folkevalgte er tilfreds med.

For å bygge opp under disse standardene og sikre god eierstyring av Beiarn kommunens interesser har kommunestyret disse prinsippene:

1. Beiarn kommune er en ansvarlig eier.
2. Beiarn kommune utøver myndigheten og fremmer interessene overfor selskapene og de formelle samarbeidene gjennom respektive eierorganer.
3. Beiarn kommunes eierrepresentanter skal ivareta kommunens interesser, men møter som hovedregel ikke med bundet mandat. Prinsipielle spørsmål og kommunens standpunkt i sentrale saker skal forankres i folkevalgte organer.
4. Beiarn kommune er pådriver for at styrerepresentantene har relevant kompetanse, kapasitet og faglig bredde ut fra selskapets egenart og formålet med eierskapet, og at alle folkevalgte og ledere registrerer sine styreverv i KS's styrevervregister.

5. Styrets godtgjøring skal være på moderat nivå, men fremme verdiskapningen i selskapene og fremstå som rimelig ut i fra styrets ansvar, kompetanse, tidsbruk og arbeidets kompleksitet.
6. Beiarn kommune praktiserer åpenhet rundt eierskapene, og skal være en aktiv pådriver for at selskapene praktiserer prinsippet om meroffentlighet, ref også kommunens verdigrunnlag.
7. Beiarn kommune er pådriver for at selskapene legger FNs bærekraftsmål til grunn for egen drift og utvikling.
8. Beiarn kommune er pådriver for at selskapene fører en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk i tråd med etiske retningslinjer for Beiarn kommune, og at lønns- og kostnadsnivået i selskapene er i samsvar med praksis og utvikling i egen kommune.
9. Alle selskaper der Beiarn kommune har eierinteresser skal ha god internkontroll og risikostyring i forhold til selskapets karakter.

Beiarns rutiner og prosedyrer for eierstyring er i stor grad hentet fra Salten regionråds «Felles strategi for samarbeid og eierstyring». Denne ble vedtatt av alle kommunestyrene i 2016. Det er satt i gang et arbeid for å fornye disse. I tillegg er prinsippene hentet fra KS sine oppdaterte anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll.

Organisasjonsformer i Eiermeldingen

Selskapene Beiarn har eierinteresser i er organisert på forskjellige måter. I meldingen forholder vi oss til:

- Interkommunale selskaper (IKS)
- Aksjeselskaper (AS)
- Kommunale oppgavefelleskap
- Administrative vertskommunesamarbeid
- Kommunale foretak

Med bakgrunn i endringer i kommuneloven er det i perioden 2018 – 2022 gjort tilpasninger i flere av de respektive selskaper og samarbeider Beiarn kommune er med i. Dette for å tilpasse seg til kommuneloven med de endringer som der ble gjort. Ikke alle samarbeider og selskaper har slutført disse prosessene. Dette er en av årsakene til at denne meldingen lages så sent i valgperioden. Vi ønsker en mest mulig oppdatert Eiermelding. En annen årsak til utsettelsen med å lage denne meldingen er nok at både administrasjonen og lokalpolitikken har opplevd uro i forhold til hvordan noen selskaper faktisk utvikler seg, der kommunens kostnader ved å inngå i selskapene oppleves å være økende og ikke rettfærdig fordelt mellom eierne.

Nærmere om selskapsformene

Selskaper organisert som Interkommunale selskaper forholder seg til Lov om interkommunale selskaper (IKS-loven). Denne ble sist justert slik at endringer i loven trådte i kraft fra 1. januar 2019.

Representantskapet er IKS-enes eierorgan. Kommunestyret velger minst én representant til representantskapet. Antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner, reguleres av selskapsavtalen for det enkelte selskap. Deltakerne utøver sin myndighet gjennom representantskapet, som blant annet skal vedta økonomiplan, budsjett og regnskap. Den enkelte deltaker hefter ubegrenset for en prosentandel av selskapets forpliktelser.

Selskaper organisert som aksjeselskaper forholder seg til Lov om aksjeselskaper (aksjeloven). Denne ble sist justert med virkning fra 1. januar 2022.

Selskapets øverste eierorgan er generalforsamlingen. Generalforsamlingen har færre oppgaver enn representantskapet i interkommunale selskaper (IKS), og har dermed mindre innflytelse over forvaltningen av selskapet. Verken aksjeloven eller kommuneloven angir hvem som kan gis fullmakt til å representere kommunen i generalforsamlingen. Med unntak fra ordfører selv må den eller de det gjelder ha særskilt fullmakt til dette fra kommunestyret eller ordfører. Aksjelovens utgangspunkt er at aksjeeier bare kan møte en én representant som representerer samtlige av aksjeeierens aksjer. I et AS har eierne begrenset økonomisk risiko for selskapets økonomiske forpliktelser.

Oppgavefelleskap/Interkommunalt politisk råd

Begrepet og organisasjonsformen Oppgavefelleskap ble til ved siste store endring av Lov om kommuner og fylkeskommuner i 2018 (KML). Siste justeringer i loven hadde virkning fra 1. januar 2021.

Oppgavefelleskaper var gjerne tidligere Interkommunale samarbeid organisert etter den tidligere kommuneloven av 1992, §27. Det er nokså store endringer i kommuneloven innenfor interkommunale samarbeider. Selskaper organisert etter tidligere kommunelovs § 27 må iht. ny lov, innen 1.1.2024, omdannes. De blir gjerne til interkommunalt politisk råd etter kommunelovens kapittel 18, eller kommunalt oppgavefelleskap, etter kommunelovens kapittel 19. Et eksempel på dette er Salten Regionråd, som er i ferd med å bli både et interkommunalt politisk råd og et Oppgavefelleskap.

Representantskapet er det øverste organet i et interkommunalt politisk råd og også i oppgavefelleskaper. Samtlige kommuner skal være representert med minst ett medlem i representantskapet. Hvert kommunestyre velger selv sine medlemmer og minst like mange varamedlemmer. Den enkelte deltakerkommunen har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av rådets forpliktelser. Til sammen skal andelene utgjøre rådets samlede forpliktelser.

Administrative vertskommunesamarbeid

Administrative vertskommunesamarbeid er organisert etter KML 2018, § 20-2

I en administrativ vertskommunemodell kan en kommune overlate utførelsen av lovpålagte oppgaver og delegere myndighet til en annen kommune (vertskommune) så langt ikke annen lovgivning er til hinder for det. Når et vertskommunesamarbeid opprettes skal det inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom deltakerne i samarbeidet. Kommunestyrene i alle samarbeidskommuner skal selv vedta samarbeidsavtalen og endringer i denne.

Beiarn er ikke med i vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd (KML 2018, §20-3), så de omtales ikke nærmere her.

Administrative vertskommunesamarbeider er Beiarn derimot med i. Noen ganger som vertskapskommune og i andre tilfeller som samarbeidskommune.

Kommunale foretak (KF)

Dette er en betegnelse for en selskapsform som brukes om virksomheter er en del av en norsk kommune. I motsetning til kommunalt eide aksjeselskap, utgjør et KF ikke et selvstendig rettssubjekt men er en direkte del av kommunen. Et KF gir ikke kommunen noen begrensning i økonomisk ansvar, slik et aksjeselskap gjør.

KF har et styre og en daglig leder. Et KF sitt styre, gjerne ved hjelp av daglig leder, rapporterer rett til kommunestyret og går ikke den «normale» veien om rådmann eller kommunedirektør. Beiarn har et KF. En av konsekvensene er da at når kommunen avlegger sitt årsregnskap, så avlegges et konsolidert regnskap, der resultatet i KF-et trekkes inn. Sånn må det være siden alle KS er en del av selve kommunen.

Avtalebaserte samarbeid - en kommentar utenom meldingen

Mange av de interkommunale samarbeidene Beiarn er med i er organisert som fagnettverk. I slike samarbeider foreligger ikke forpliktende økonomiske interesser på tvers av kommunene hvis ikke dette er særskilt vedtatt eller på annen måte forhåndsklarert. Og de kommunalt ansatte som deltar kan bare ta beslutninger som ligger innenfor de fullmakter som fremkommer av deltakerkommunenes til enhver tid respektive delegasjonsreglementer. At det ut fra interessefellesskap kan springe ut både gode prosjekter og kanskje også nye organisasjoner hindrer ikke at hver og en deltaker må sørge for lokal forankring. Dette er en naturlig konsekvens av at enhver kommune er autonom og at kommunestyrene både kan og noen ganger må delegere myndighet, men skal sitte med oversikt og kontroll – og ansvar.

Kommunesektoren samarbeider i økende grad også gjennom avtalebasert kjøp og salg av tjenester. For slike samarbeider er særlig Lov om offentlige anskaffelser viktig (anskaffelsesloven).

Anskaffelsesloven ble sist endret med virkning fra 1. januar 2017. Vi påpeker at særlig denne loven og de mange samarbeidene kommunen er med i under dette, må forholde seg til Norges forpliktelser til EØS-avtalen og dens vedlegg XVI. Slike samarbeider, samt kjøp og salg underlagt anskaffelsesloven er iht kommunens delegasjonsreglement delegert til administrasjonen.

Rapporteringer til kommunestyret gjøres gjennom konkrete saker, budsjettprosesser og avleggelsen av årsoppgjøret med årsregnskap og tilhørende noter. I denne meldingen tas ikke avtalebaserte samarbeider opp særskilt hva angår eierstyring, men kommunens styringsdokumenter, etiske retningslinjer mv. skal følges for slike samarbeider også.

Folkevalgt og eierrollen

Kommunalt eide selskaper utfører viktige samfunnsmessige tjenester og forvalter betydelig kapital og infrastruktur. Det er viktig at folkevalgte er bevisst sin rolle som eier, for det er gjennom eierstyringen kommuner har mulighet til å påvirke selskapers rammer og handlingsrom. Som folkevalgt utøver den enkelte politikk. Det handler om fordeling av goder og byrder for innbyggerne i kommunen. Det innebærer at mål blir satt, prioriteringer ordnet, verdier fordelt og virkemidler valgt og anvendt. Selskaper eid av kommuner er indirekte politisk styrt. Det vil si at kommunene utøver eierrollen gjennom deltakelse i selskapenes eierorgan. Folkevalgte skal derfor ikke utøve ombudsrollen i forhold til kommunale oppgaver som er skilt ut i egne selskaper. Rent juridisk, utøves eierstyring kun ved deltakelse i møter i selskapets eierorgan; generalforsamlinger for aksjeselskap, og representantskap for interkommunale selskaper (IKS), interkommunale politiske råd, og kommunale oppgavefellesskap.

Ordfører bærer i kraft av sin rolle og sitt verv fullmakt for å stemme på generalforsamling i selskaper. Dette framgår av kommunelovens § 6-1, som fastslår at ordføreren er kommunens rettslige representant, men framgår også av Beiarn kommunes delegasjonsreglement. Andre kommunestyrerepresentanter eller ansatte i administrasjonen må gis fullmakt for å representere kommunen. Også dette følger av kommunens delegasjonsreglement.

Medlemmer av et representantskap er valgt av kommunestyret etter kommunelovens regler, og i motsetning til aksjeloven kan ikke andre møte etter fullmakt. Det bør derfor utnevnes varamedlemmer for representantskapsmedlemmene. Det vil si at utenom i møter i disse eierarenaene, utøver ikke folkevalgte eierrollen.

Obligatorisk opplæring av folkevalgte

Kommunen bør gjennomføre folkevalgtopplæring innenfor eierskap og selskapsstyring i første del av valgperioden. KS organiserer og tilbyr slik tjeneste. Det bidrar sterkt til å gjøre folkevalgte trygge i rollen også hva angår utøvelse av eierskap. KS tilbyr temahefter og kurs som folkevalgte kan prioritere å ta inn gjennom hele valgperioden, men god informasjon er også tilgjengelig på www.ks.no.

I eierstyringen er det viktig å skille mellom roller, oppgaver og ansvar. Det er viktig å ha klart for seg hvordan eierstyring utøves gjennom felles forståelse av begrepene.

Folkevalgte i eierrollen

Den enkelte folkevalgte eller partigrupper har ingen direkte instruksjonslinje til selskapet eller representanter i det utøvende eierorganet. Saker som ønskes tatt opp, skal meldes som sak i kommunestyret på ordinær måte.

Kommunestyret

I enkeltsaker kan kommunestyret instruere sin(e) representant(er) i eierorganet. Dette kan skje ved at representanten melder inn en sak i forkant av formannskaps-/kommunestyremøte, eller ved at ordføreren melder inn en sak på tilsvarende måte.

Kommunens administrasjon

Rådmannen, eller kommunedirektøren som de fleste kommunene nå benevner det, og hans stab har ikke noen formell rolle i eierstyringen, utenom kommunedirektørens generelle ansvar for å påse at de saker som legges fram for folkevalgte organer er forsvarlig utredet, og at vedtak blir iverksatt.

Kommunens eget eierorgan

Kommunen kan selv etablere et utvalg, sekretariat eller utpeke én person som ivaretar kommunens samlede eierportefølje. Organet kan operere som sekretær for kommunestyret/ formannskapet i eierspørsmål, eller kan, med enkelte unntak, delegeres myndighet til å behandle kommunens eierspørsmål på vegne av kommunestyret. Til nå har ikke dette vært aktuelt for Beiarn kommune. Samspillet mellom administrasjonen med sin kompetanse og Formannskapet med sin rolle, gjør at aktuelle eierspørsmål drøftes og avklares i enten formannskapet eller i kommunestyret. Dette bør skje i forkant av generalforsamlinger (AS) og representantskap (IKS, Oppgavefelleskap mv)

Utøvende eierorgan

All eierstyring skjer gjennom eierorganet (representantskap eller generalforsamling) i det aktuelle selskapet. De valgte representantene skal ivareta de samlede eierne interesser, gjennom aktiv deltakelse i selskapenes eierorgan. Eierorganet har som formål å sikre at eiers overordnede interesser blir ivaretatt i selskapet, formulere klare mål for selskapet og velge det rette styret. Styret er ansvarlig for realisering av eiers mål og skal ivareta selskapets interesse. Styret representerer ikke enkelteierne, men selskapet. Styremedlemmene velges av det aktuelle selskapets utøvende eierorgan, og det er evt. disse som har instruksjonsrett overfor styret og myndighet til å bytte ut styremedlemmer. Styrevervet er personlig, og når særlige forhold foreligger kan styremedlemmer trekke seg fra vervet.

Møter og myndighet i representantskap og generalforsamling

Møtene i selskapenes eierorganer skal gjennomføres på en måte som gir rom for reell dialog mellom selskapets representanter og eierne. Styret skal i forkant påse at viktig informasjon om selskapet og sakene som skal behandles er tilgjengelig, samt at det er tilstrekkelig tid til å at den enkelte eier kan forberede seg til møtene. Styret skal også legge til rette slik at flest mulig kan delta og tilrettelegge for en effektiv møteplass mellom eierne og styret. I aksjeselskap og eventuelle samvirkeforetak må fullmakter være ordnet før møte. Det er som nevnt tidligere i meldingen ikke mulig å operere med fullmakt i representantskapsmøter. Om et representantskapsmedlem i et ikke kan møte, møter varamedlem.

Møtets varighet settes på forhånd av eierorganets leder, evt. i samråd med styreleder. Styreleder og daglig leder har plikt til å delta i møtene. Etter aksjeloven skal selskapets revisor delta i generalforsamlingen når de saker som skal behandles er av en slik art at dette må anses som nødvendig. For øvrig har revisor rett til å delta.

Antall styremedlemmer

I forbindelse med etablering av selskap eller revisjon av selskapsavtalen/vedtektene, skal antall styremedlemmer vurderes med tanke på eiers behov for å realisere sine mål og sikre selskapets interesser. Selskapets størrelse og kompleksitet vil avgjøre om selskapene har tre, fem eller maksimalt syv eiervalgte styremedlemmer. Antall medlemmer og ev. varamedlemmer må være nedfelt i selskapsavtaler for IKS. Det er ikke pålagt å ha varamedlemmer til aksjeselskapsstyrer. Om styret skal ha varamedlemmer, bør disse velges i rekkefølge. Styret beslutter selv om 1. vara skal inviteres til styremøtene for å sikre løpende kompetansedeleing og kontinuitet.

Kjønnsmessig balanse i styret

Det anbefales at eierorganet, uavhengig av organisasjonsform, tilstreber balansert kjønnsrepresentasjon. Styremedlemmene behøver ikke være bosatt i eierkommunen. I henhold til IKS-loven § 10 er det krav om tilnærmet 40 % kjønnsrepresentasjon i styrene. Reglene i aksjeloven § 20-6, om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende for aksjeselskap hvor kommuner og fylkeskommuner til sammen eier minst to tredeler av aksjene i selskapet.

Habilitet

Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og kommunedirektør bør være forsiktige med å sitte i styret i selskaper. Inhabilitet inntreffer blant annet når en person antas å ha personlige interesser i utfallet av en sak som skal behandles, og som antas å ha påvirkning på vedkommende sine vurderinger under behandlingen av saken. At en person er inhabil innebærer at vedkommende ikke kan tilrettelegge saksgrunnlaget eller treffe avgjørelser i en sak. Forvaltningsloven fastslår blant annet at en person er inhabil når han leder eller har en ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling, for et selskap som er part i saken, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken. Habilitet vurderes viktig å bruke tid på rett etter hvert konstituerende møte etter valg. Som eksempel vil en kommunedirektør som sitter i et styre til et aksjeselskap måtte anses inhabil, dersom dette selskapet senere har en aktuell sak til behandling i egne politiske organer og saken i seg selv eksempelvis innebærer økonomisk risiko for kommunen. Dette er en konsekvens av at styret i selskapet skal representere selskapets interesser, mens kommunestyret skal ivareta kommunens interesser. Både kommuneloven og forvaltningsloven har klare regler, men et visst skjønn kan likevel utøves i det organet som til enhver tid behandler den aktuelle saken.

Valgkomitè

Det er eiers ansvar å sørge for en styresammensetning og overordnet styringsramme som er tilpasset selskapets formål og eierens forvaltningsverdier. KS anbefaler at kommunen sikrer opplæring av styremedlemmene.

Styret skal gjenspeile og representere selskapets behov og bør ha forskjellig og supplerende kompetanse innen økonomi, organisasjon og om markedet som selskapet opererer i. Videre bør styret inneha faglig innsikt og ha en interesse for selskapets formål. Til kommunalt eide selskaper bør det brukes valgkomitè. Det er selskapets eierorgan som oppnevner valgkomiteen og medlemmene av valgkomiteen fremmer forslag til styremedlemmer for selskapets eierorgan som formelt velger styremedlemmene. Valgkomiteen bør følge noen retningslinjer for sitt arbeid. Disse retningslinjene vedtas av selskapets utøvende eierorgan.

Styrehonorar

Kommunen bør i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmelding hvert fjerde år ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar. Faktisk honorar avgjøres av eierorganet. Styremedlemmer bør ikke påta seg særskilte oppgaver for det aktuelle selskapet i tillegg til styrevervet. Det anbefales at styremedlemmer ikke omfattes av selskapets eventuelle incentiv-/bonusordninger, da dette vil kunne påvirke deres uavhengighet. Godtgjørelsen bør reflektere styrets økonomiske og strafferettslige ansvar, i tillegg til kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Dette innebærer at honorar i selskaper som opererer i et marked og hvor det er betydelig risiko, bør reflektere dette ansvaret. Generelt bør styreleder godtgjøres høyere enn styremedlemmene. Det anbefales at selskapene gjør en konkret

vurdering av behovet for styreforsikring for styremedlemmene. Forsikringen gjelder det økonomiske ansvaret, ikke det strafferettslige.

For å sikre utvikling av nødvendig kompetanse i styret anbefales det at styret etablerer følgende rutiner:

- Fastsetter styreinstruks og instruks for daglig leder med særlig vekt på en klar intern ansvars- og oppgavefordeling.
- Foretar en egevaluering hvert år.
- Vurderer behovet for ekstern styreopplæring. Nye styremedlemmer skal gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.
- Gjennomfører egne styreseminarer om roller, ansvar og oppgaver.
- Fastsetter en årlig plan, herunder møteplan, for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring.
- Gir en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport.

Etikk

Det er viktig at selskaper som Beiarn kommune er eier av eller medeier i, jobber med etiske retningslinjer for styret og de ansatte, slik at selskapets etiske profil forankres i bedriftskulturen. Styret plikter å sette etikk på dagsorden i styret og i selskapet. Hvilke etiske valg og dilemmaer som er aktuelle vil variere fra selskap til selskap. Styret skal gi en vurdering av mulige dilemmaer i sin selskapsstrategi. En naturlig del av arbeidet med etikk er gjennomgang av selskapets varslingsrutiner. Målsettingen er å sikre en felles oppfatning av gråsoner selskapet kan operere i og hvilke valg selskapet og de ansatte da bør ta.

Korrupsjon

Beiarn kommune forventer at selskaper de deltar i har nulltoleranse mht. korrupsjon. Strengt krav til åpenhet og offentlighet er et effektivt virkemiddel mot korrupsjon. Kommunen er opptatt av at selskaper hvor de har eierinteresser, er åpne om dilemmaer knyttet til korrupsjon, interessekonflikter og inhabilitet.

Miljø og klima

Beiarn kommune forventer at selskapene tar miljøansvar. Styret skal prioritere langsiktige og bærekraftige miljøløsninger i selskapets utøvelse av tjenester så vel som organisering. Mål, gjennomføring og evaluering av miljøarbeidet må være klart angitt. Selskapenes arbeid med miljøspørsmål må skje systematisk og dekke hele verdikjeden i virksomheten.

Selskaper og foretak hvor Beiarn har eierinteresser er ulike hva gjelder påvirkning på det ytre miljø. Dette vil nødvendigvis påvirke hvor omfattende rutiner og systemer de ulike selskapene må utvikle for å sikre at virksomheten tar nødvendige miljøhensyn. Alle selskapene bør miljøsertifiseres.

Samfunnsansvar

Kommunalt eide selskaper er opprettet for å ivareta et samfunnsansvar og for å levere grunnleggende tjenester til innbyggerne. Omgivelsene har forventninger om samfunnsansvarlig eierskap og samfunnsansvarlig drift, hvor ansvaret går ut over kortsiktig profitt. Det forventes at alle selskapene tar et slikt samfunnsansvar og utvikler egne holdninger til forhold som bl.a. etikk, forebygging av korrupsjon, miljø, likestilling og integrering. For selskaper er det styret som har ansvar for ivaretagelse av selskapets samfunnsansvar. Det forventes derfor at styrene i de enkelte selskapene tar samfunnsansvar, og at dette er integrert i selskapenes virksomhet og strategier.

Registrering av styreverv

Alle folkevalgte og ledere i kommunen som påtar seg styreverv bør registrere vervene på www.styrevervregisteret.no

Informasjonsansvar

Selskapene skal gjøre offentlige rapporter, meldinger og andre relevante dokumenter tilgjengelige på sine hjemmesider. Minst en gang hver kommunestyreperiode bør selskapet møte i kommunestyret og orientere om virksomheten. Et egnet tidspunkt for informasjon om selskapet kan være når eierstrategien for dette selskapet skal opp til høring eller behandling.

Evaluering, revisjon og kontroll

Eierorganet og styret skal i hver kommunestyreperiode evaluere eierstyringen.

Selskaps- og eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal føre tilsyn med det kommunale eierskapet. Kommuneloven kapittel 23 sier at kontrollutvalget skal kontrollere at de som utøver kommunens eierinteresser gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak, og anerkjente prinsipper for eierstyring. For alle selskapsformer har kontrollutvalget rett til innsyn i opplysninger som er nødvendige for sin kontroll. For andre virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen har kontrollutvalget rett til innsyn i den grad det er nødvendig for å undersøke om kontrakten blir oppfylt.

Innsyn og undersøkelser i selskaper o.l.

Det enkelte eierorgan behandler saker i tråd med den myndighet som loven har gitt eierorganet.

Dialogmøter

Det skilles mellom møter i eierorganet og dialogmøter (også kalt eiermøter) i AS og IKS. Dialogmøte er en overordnet møteplass mellom selskapet og eierne, men uten formell beslutningsmyndighet. Et eiermøte er ikke lovregulert og er bare en uformell arena der det ikke skal treffes vedtak. I tillegg bør det ikke legges føringer eller «gis signaler» i eiermøtene som kan anses å gripe inn i styrets myndighetsområde.

Oversikt over Beiarn kommunes eierinteresser

Stiftelser:

Stiftelser er egneide og ikke en del av denne meldingen. I stiftelser har styret et særlig ansvar og er stiftelsens øverste organ. Dette er beskrevet nærmere i Lov om stiftelser (2001). Stiftelsestilsynet fører tilsyn med stiftelsers virksomhet. Beiarn kommune er medstifter av **Nordland Nasjonalparksenter** (www.nordlandsnaturen.no) og **Nordlandsmuseet** (www.nordlandsmuseet.no)
Ordfører vil alltid være den som inviteres til rådsmøtet som avholdes årlig. Vi merker oss at oversikten under benevner Nordlandsmuseet som et avtalebasert samarbeide. Oversikten er hentet fra årsmeldingen for 2022 og er altså på dette området ikke helt korrekt.

IKS-er

IRIS Salten IKS (www.iris-salten.no)

Selskapsform: Nonprofitt interkommunalt konsernselskap dannet i medhold av lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) Beiarn sin eierandel: 1,2 %. Beiarn har 1 stemme i representantskapet av totalt 21 stemmer.

Hefter for gjeld (garantiansvar) i forhold til folketall. Andre eiere: Bodø, Fauske, Gildeskål, Meløy, Saltdal, Sørfold, Steigen og Hamarøy.

Selskapets Formål: Utføre offentlige tjenester for sine eiere. Tjenesteutøvelse innenfor nye områder skal vedtas av kommunestyrene for de kommunene tjenesten gjelder etter tilrådning fra representantskapet. Selskapet skal ivareta kommunenes interesser iht forurensningsloven §30. Selskapet kan eie andre selskaper, og tildele disse eneretter dersom dette er i samsvar med EØS-avtalen. Selskapet kan selge tjenester til andre enn sine eiere. All forretningsmessig virksomhet av vesentlig betydning skal skilles ut og utføres i egne selskaper. Selskapsavtalen ble sist endret i 2022.

Kommunens formål med eierskapet: Gjennom interkommunalt samarbeid få løst oppgaver innenfor renovasjon på en kostnads- og miljømessig god måte. Dessuten gjennom avkastning fra konsernets virksomhet på ikke selvkostnadsområder å bidra til å styrke og utvikle det interkommunale samarbeidet i Salten (IRIS-fondet).

Indirekte eierskap: For å få løst selskapets hovedvirksomhet som er innsamling og prosessering av avfall, eier morselskapet seks aksjeselskaper i tillegg til at selskapet gjennom Iris Produksjon AS er majoritetseier i Nofir AS.

Følgende datterselskaper inngår direkte etter selskapets formål: Retura IRIS AS (100 %), IRIS Service AS(100 %), IRIS produksjon AS(100 %), som eier 23,17 % av Nofir AS.

Aksjer i andre selskaper: Morselskapet er også medeier i HT Safe AS (73,35%), Labora AS (100%) og Mivanor AS (100%).

Kommunenes representant i representantskapet: Ordfører pluss en representant iht vedtak i kommunestyret.

Rapportering til politisk nivå: Årsmelding og regnskap gjøres tilgjengelig digitalt til kommunestyrets medlemmer. Daglig leder i selskapet inviteres en gang i kommunestyreperioden for å orientere om selskapet. Ved større endringer i selskapet eller selskapets drift inviteres daglig leder til å informere kommunestyret om dette. Formannskapet holdes løpende orientert i forbindelse med møter i selskapet.

Salten Brann IKS (www.saltenbrann.no) Selskapsform: Interkommunalt nonprofit selskap organisert etter IKS-loven.

Beiarn sin eierandel: 1,2 %. Beiarn har 1 stemme av totalt 22 stemmer i representantskapet. Andre eiere: Bodø, Fauske, Gildeskål, Sørfold, Saltdal, Steigen, Hamarøy, Meløy og Værøy. Beiarn sin eierandel er på 1,25 % ifølge selskapsavtalen fra 2022. Beiarn hefter for gjeld i henhold til folketallsandel blant eierne.

Selskapets formål: Selskapet formål er i videste forstand å ivareta eierkommunenes behov, plikter og oppgaver vedrørende brann- ulykkesberedskap, brannforebyggende og kontrollerende art samt andre tiltak som naturlig hører inn under dette formål innenfor det til enhver tid gjeldende regelverk. Spesielt om Salten IUA: Etablert for å ivareta forurensning fra olje og andre kjemikalier. Dekker sjø, land og vassdrag i Salten. En landsdekkende beredskap for disse områdene dekkes organisatorisk for Salten av denne delen av Salten Brann IKS. Lokal beredskapsstyrke siden alle kommuner har beredskapsplikt også på dette området.

Selskapet skal aktivt søke å selge tjenester knyttet til forebyggende og beredskapsrelaterte tjenester. Dette gjør selskapet i all hovedsak gjennom sitt eierskap i 110-sentralen. Nødmeldesentralen opereres for 41 kommuner i Nordland og Sør-Troms. Selskapet skal inngå samarbeidsavtaler med kommuner, samt andre selskaper og virksomheter. Selskapet kan påta seg andre arbeidsoppgaver representantskapet bestemmer, såfremt det ikke svekker de lovpålagte oppgavene. Primært er selskapet opprettet for å dekke eierkommunenes behov, men tilsvarende tjenester kan også nyttes mot vederlag til andre kommuner eller virksomheter.

Kommunens formål med eierskapet: Få løst oppgaver vedrørende brann- og ulykkesberedskap, brannforebyggende og kontrollerende art på en kostnadseffektiv måte innenfor de myndighetskrav som til enhver tid stilles.

Kommunens representant i representantskapet: Ordfører pluss en iht vedtak i kommunestyret, med tre vara i rekkefølge. Ordføreren semmer for Beiarn kommune.

Rapportering til politisk nivå: Årsmelding og regnskap gjøres tilgjengelig digitalt til kommunestyrets medlemmer. Daglig leder i selskapet inviteres en gang i kommunestyreperioden for å orientere om selskapet. Ved større endringer i selskapet eller selskapets drift inviteres daglig leder til å informere kommunestyret om dette. Formannskapet holdes løpende orientert i forbindelse med møter i selskapet.

Helse- og miljøtilsyn Salten IKS (www.hmts.no) Selskapsform: Nonprofitt interkommunalt selskap dannet i medhold om lov om interkommunale selskaper (IKS-loven).

Eierandel: Hefter for gjeld i forhold til folketall. Andre eiere: Bodø, Fauske, Gildeskål, Meløy, Sørfold, Saltdal, Steigen, Hamarøy, Værøy og Røst. Beiarn sin eierandel utgjør 1,2 %. Kommunen hefter med sin formue for sin aktuelle eierandel av selskapets samlede forpliktelser.

Selskapets formål: I samsvar med rammebetingelser gitt av selskapets eiere samt gjeldende regelverk og delegering av myndighet, er formålet å:

- Utføre saksbehandling, tilsyn og veiledning vedrørende biologiske, kjemiske, fysikalske og tekniske forhold innenfor folkehelse, miljørettet helsevern og forurensing ovenfor eierkommunene eller andre.
- Tilføre samfunnsmedisinsk kompetanse etter ønske fra eierkommunene.
- Gjennomføre utredninger, tilrådinger og prosjekter ovenfor eierkommunene eller andre.

Styret kan bestemme at selskapet også kan påta seg andre oppgaver enn det som ovenfor er nevnt. Selskapet kan ut fra krav om habilitet, uavhengighet og integritet om nødvendig være oppdelt i tilstrekkelig antall underenheter ut fra virksomhetsfelt med adskilte budsjett og regnskap. Selskapet kan delta i andre selskap. Selskapet kan selge tjenester til andre enn sine eiere.

Kommunens formål med eierskapet: På en kostnadsmessig god måte få utført tilsynsoppgaver innen helse og miljø der disse er delegert til Helse- og miljøtilsyn Salten IKS. Gjennom samarbeidet med de andre eierkommunene å bidra til å fremme et bedre miljø og en bedre folkehelse.

Kommunens representant i representantskapet: For perioden 2019-23 iht vedtak i kommunestyret: Ordfører pluss en representant, med personlig vara i rekkefølge. Ordfører stemmer for Beiarn kommune. Beiarn har 1 stemme av 23 representantskapet.

Revidert selskapsavtale gjelder fra 23. februar 2023.

Rapportering til politisk nivå: Årsmelding og regnskap gjøres tilgjengelig digitalt til kommunestyrets medlemmer. Daglig leder i selskapet inviteres en gang i kommunestyreperioden for å orientere om selskapet. Ved større endringer i selskapet eller selskapets drift inviteres daglig leder til å informere kommunestyret om dette. Formannskapet holdes løpende orientert i forbindelse med møter i selskapet.

Salten kommunerevisjon IKS Selskapsform (www.salten-revisjon.no) Nonprofitt interkommunalt selskap organisert med hjemmel i kommunelovens § 17-1. Representantskapet er selskapets øverste organ og har ti medlemmer iht selskapsavtalen.

Eierandel: 5 % (Egenkapitalinnskudd 50 000kr). Andre eiere: Sørfold kommune, Bodø kommune, Fauske kommune, Gildeskål kommune, Hamarøy kommune, Meløy kommune, Saltdal kommune, Steigen kommune.

Virksomhetens art: Selskapet driver revisjon av kommuneforvaltningens regnskaper. Hovedkontoret er lokalisert til Fauske med avdelingskontor i Bodø.

Kommunens formål med eierskapet: Få utført revisortjenester med god kvalitet på en kostnadseffektiv måte.

Kommunens representant i representantskapet: Ordfører, med varaordfører som vara.

Rapportering til politisk nivå: Årsmelding og regnskap til valgte representanter i representantskapet, med kopi til ordfører i eierkommunen.

Aksjeselskaper:

Selskapene er regulert i aksjeloven, se www.lovdata.no. I et aksjeselskap har ingen av eierne (aksjonærene) personlig ansvar for selskapets forpliktelser. Eierne i aksjeselskapet har i utgangspunktet bare mulighet til å tape det aksjeinnskuddet som vedkommende har betalt inn til selskapet. Kreditorerne kan bare gå til selskapet med sine krav. Derfor er det en rekke regler i aksjeloven som begrenser eiernes adgang til å ta penger ut fra selskapet. Et aksjeselskap skal ha en aksjekapital på minimum 30 000 kroner til sammen. Aksjeinnskuddet må bekreftes av revisor eller en finansinstitusjon som f.eks. bank, før selskapet kan bli registrert i Foretaksregisteret. (Altinn).

Beiarn kommunes eierandeler i aksjeselskaper varierer fra år til år og gjennom enkeltår. Dette siden Beiarn kommunes lokale næringsliv må beskrives som kapitalsvakt og lite mangfoldig. Kommunens deltakelse i lokalt næringsliv henger sammen med den til enhver tid gjeldende næringsplan for kommunen. Planen tydeliggjør at Beiarn kommune skal være en offensiv tilrettelegger og bidragsyter for lokal næringsutvikling. Beiarn kommune ofte blir «fødselshjelper» ut fra behovet for kapital til etablering av ny virksomhet eller utvidelser i eksisterende virksomhet. Det er for tiden et politisk uttrykt mål om at vi ikke skal ha langsiktig horisont ved våre eierskap i lokalt næringsliv og at det er samfunnsperspektivet som skal råde – ikke hensynet til profitt og avkastning på innskutt kapital, slik mer normalt for aksjeselskaper.

Selskap	Aksjeantall	Bokført verdi	Andel	Vårt formål	Varig eierønske
Saltens Bilruter	1500	150000	1,40 %	Historisk begrunnet	Ja, gir avkastning
Frem Bodø	3	3000	0,10 %	Bistand/avklaring	Ja, avkastning ikke lov
Kommunekraft	1	1000	0,30 %	Bistand kons.kraft	Ja, ikke utbytte
Nordland reiseliv	6	6000	1,20 %	Markedsføring	Usikkert
Arstadfossen kraft	200	200000	14,3 %	Strategisk eierskap	Nei
Beiarvekst AS	100	1150000	100,00 %	Vekstbedrift	Ja, avkastning ikke lov
Digipro Helse AS	2027	358500	59,99 %	Digital utvikling helse	Ja
Evjen Granitt AS	3024	1153837	11,92 %	Bistand viktig næring	Nei
AK Eiendom/Utleie	10000	5000000	100,00 %	Næringsutvikling	Nei
Arctic Silver Innova	357	25000	0,17 %	Starthjelp næring	Nei
Klp EK-innskudd		7681772		Pensjon	Ja

Interkommunalt politisk råd

Interkommunale politiske råd kom inn som ny aktuell samarbeidsform etter siste endring av kommuneloven. Interkommunale råd dannes etter, og følger kommunelovens kapittel 18. Denne organisasjonsformen var aktuell å innføre første konstituerende møte etter valget i 2019. Salten Regionråd er for tiden det eneste aktuelle interkommunale politiske rådet. Beiarn kommune deltar i, men detaljer ved omdanningen er ikke på plass.

Et interkommunalt råd kan ikke gis myndighet til å treffe enkeltvedtak. Den enkelte deltakeren i et interkommunalt politisk råd har ubegrenset ansvar for sin andel av rådets forpliktelser. Representantskapet er øverste organ og samtlige deltakere i rådet skal være representert med minst ett medlem. Representanter til rådet velges for fire år om ikke annet er bestemt av den nødvendige samarbeidsavtalen.

Salten Regionråd er i ferd med å omdannes til et interkommunalt politisk råd – og et oppgavefelleskap. Alle formaliteter er ikke på plass. Det må det være innen 1. januar 2024. Beiarn kommune har behandlet omdanningen i flere sammenhenger. I det videre omtales av den grunn samarbeidet i tråd med kommunens vedtak.

Salten regionråd (www.salten.no)

Selskapsform: Samarbeid etter kommuneloven kapittel 18.

Eierandel/økonomiske forpliktelser: Budsjett for kommende år skal behandles innen 1. oktober. Kostnadene ved drift av Regionrådet finansieres ved tilskudd fra kommunene fordelt etter innbyggertall ved siste årsskifte. Større enkeltprosjekter finansieres særskilt. Regionrådet har rett til å oppta lån på inntil 1. mill. kr. Salten kommunerevisjon IKS reviderer regnskapet.

Andre eierkommuner/deltakerkommuner: Sørfold, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Saltdal, Steigen og Rødøy.

Formål: Salten Regionråd er et samarbeidsorgan mellom kommunene Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Saltdal, Rødøy, Steigen og Sørfold. Hovedmålsettingene for det interkommunale samarbeidet er å styrke næringsgrunnlaget og den offentlige tjenesteyting gjennom:

- samordning av eksisterende og vurdere nye, interkommunale samarbeidsordninger
- profilering av Salten og ivareta regionens interesser utad
- økt påvirkning av fylkeskommunal og statlig tjenesteproduksjon
- medvirke til større åpenhet, samarbeid og gjensidig informasjon mellom kommunene

Kommunens formål med deltakelse: I tråd med formål for samarbeidet.

Kommunenes representasjon i samarbeidet: Ordfører og opposisjonsleder har møte-, taleforslags- og stemmerett. Rådmann har møte- og talerett i regionrådets møter.

Kommunens representant i årsmøtet: Ordfører og opposisjonsleder. Rådsmannen møter med tale- og møterett. For tiden er rådmannen leder av det uformelle nettverket av kommunedirektører i Saltenkommunene (RKU). Dette innebærer at rådmannen får en posisjon som styremedlem i regionrådet. Selv om det ikke berører denne eiermeldingen nevnes at lederskapet i RKU også automatisk fører til at rådmannen blir medlem av Kommunedirektørutvalget til KS Nordland i og med at leder av hvert kommunedirektørutvalg i regionene i fylket blir til KDU Nordland .

Rapportering til politisk nivå: Årsmelding og regnskap legges ut på regionrådets hjemmeside.

Kommunale Oppgavefelleskap

Kommunale oppgavefellesskap er dannet i medhold av kommunelovens kapittel 19. Innledningsvis omtales de samarbeider som formelt ennå ikke er ferdig omdannet under «paraplyen» til Salten Regionråd. Dette gjelder: Felles Ansvar, Salten Kultursamarbeid og Salten Friluftsråd. Etter dette presenteres Kommunale Oppgavefelleskap som nå er på plass rent organisatorisk, etter at denne organisasjonsformen ble aktuell ved siste endring i kommuneloven.

FELLES ANSVAR – FOREBYGGENDE TILTAK FOR UNGDOM

Selskapsform: Underutvalg av Salten regionråd (samt kommunene Værøy og Røst) i forhold til felles samarbeidsavtale mellom kommunene i samarbeidet.

Eierandel/økonomiske forpliktelser: Fast andel samt kontingent pr. innbygger.

Andre eierkommuner/deltakerkommuner: Sørfold, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Saltdal, Steigen, Værøy, Rødøy og Røst.

Formål: Etablert som permanent forebyggende tiltak fra 2008 med formål å være et lavterskel tilbud til ungdom over 12 år som har begått kriminalitet eller bekymringsfulle handlinger i forhold til rus.

Kommunens formål med deltakelse: I tråd med formål for samarbeidet. Kommunens representant i årsmøtet: Ordfører og opposisjonsleder. Rådmannen møter med tale- og møterett i møtene. Salten regionråd er årsmøte for Salten kultursamarbeid samt kommunene Værøy, Rødøy og Røst.

Rapportering til politisk nivå: Årsmelding og regnskap legges ut på regionrådets hjemmeside under fanen Salten kultursamarbeid.

SALTEN KULTURSAMARBEID

Selskapsform: Underutvalg av Salten regionråd.

Eierandel/økonomiske forpliktelser: Kontingent fastsettes for påfølgende år gjennom vedtak av budsjett for Salten Regionråd. Kontingenten fordeles på medlemskommunene på grunnlag av kommunenes folketall pr. 1.1. året før budsjettet trer i kraft.

Andre eierkommuner/deltakerkommuner: Bodø, Sørfold, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Rødøy, Saltdal og Steigen.

Formål: Salten Kultursamarbeid skal i samarbeid med medlemskommunene, andre offentlige myndigheter og frivillige organisasjoner arbeide for:

- at Salten skal framstå som en samlet kulturel region der tradisjon, opplevelse og tilhørighet er bærende elementer
- Kultursamarbeidet skal bidra til å samordne innsatsen fra ulike aktører, og i egen regi utføre prosjektrettede fellesoppgaver.

Kommunens formål med deltakelse: I tråd med formålet for samarbeidet.

Kommunenes representasjon i samarbeidet: Et medlem valgt av kommunestyret for valgperioden.

Kommunens representant i årsmøtet: Ordfører og opposisjonsleder. Rådmannen møter med tale- og møterett i møtene. Salten regionråd er årsmøte for Salten kultursamarbeid.

Rapportering til politisk nivå: Årsmelding og regnskap legges ut på regionrådets hjemmeside under fanen Salten kultursamarbeid.

SALTEN FRILUFTSRÅD

Selskapsform: Underutvalg av Salten Regionråd med et eget styre (på grunn av finansieringen)

Eierandel/økonomisk forpliktelse: Kontingent fastsettes for påfølgende år gjennom vedtak av

budsjett for Salten Regionråd.

Andre eierkommuner/deltakerkommuner: Bodø, Sørfold, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Rødøy, Saltdal og Steigen.

Formål: Formålet med Salten Friluftsråd er å øke forståelsen for friluftslivets betydning, arbeide for bedre friluftskultur og utbredelse av friluftslivet, samt å sikre og utvikle regionens friluftsmuligheter. Satsingsområdene er informasjon og stimulerings tiltak. Salten Friluftsråd driver et nettbasert friluftskart, gir ut regionale papirkart og bidrar til utgivelse av lokale turbøker. Friluftsrådet arbeider spesielt med tiltak rettet mot kystfriluftsliv og for mer og bedre uteaktivitet i skoler, skolefritidsordning (SFO) og barnehager.

Kommunens formål med deltakelse: I tråd med formål for samarbeidet.

Kommunenes representasjon i styret: Et medlem valgt av kommunestyret for valgperioden.

Kommunens representant i årsmøtet: Ordfører og opposisjonsleder. Rådmannen møter med tale- og møterett i møtene. Årsmøtet i Salten friluftsråd er Salten regionråd.

Rapportering til politisk nivå: Årsmelding, regnskap og arbeidsprogram legges ut på regionrådets hjemmeside under fanen Salten friluftsråd.

Salten kontrollutvalgsservice Kommunalt oppgavefelleskap (www.sekretariatet.no)

Selskapsform: Samarbeid etter kommuneloven kapittel 19. Ny organisasjonsform fra 21. april 2021, etter at siste deltakende kommune godkjente samarbeidsavtalen.

Eierandel/økonomiske forpliktelser: Hver kommune dekker en fast sum som utgjør 1/10 av 1/3 av totalutgiftene, videre sin %-vise andel av 1/3 av totalkostnadene etter innbyggertall, samt sin relative andel av det antall møter som er avholdt av totale møter slik at dette utgjør den siste 1/3.

Andre eierkommuner/deltakerkommuner: Sørfold, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Saltdal, Rødøy og Steigen.

Formål: Samarbeidet er sekretariat for alle kontrollutvalgene i Salten. Kontrollutvalgene skal føre løpende tilsyn med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyrene. Sekretariatet bistår kontrollutvalget og skal:

- Gi uttalelse om årsregnskapet til kommunestyret
- Utarbeide planer for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll, som kommunestyret vedtar
- Se til at forvaltningsrevisjon og selskapskontroll gjennomføres og rapportere til kommunestyret om funn
- Påse at kommunen har en forsvarlig revisjonsordning
- Påse at revisjonsanmerkninger blir fulgt opp
- Påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen skjer i samsvar med bestemmelsene på området
- Påse at kommunestyrets vedtak blir fulgt opp

Kommunens formål med deltakelse: I tråd med formål for samarbeidet.

Kommunenes representasjon i samarbeidet: Representantskapet består av valgt medlem fra kommunestyret med vara. Styret består av en representant fra hver deltakerkommune med vara. Hos oss leder av kontrollutvalget. Det vurderes å være lokalt behov for å bedre valgprosesser til styre og representantskap.

Rapportering til politisk nivå: Årsmelding fremlegges som referatsak i kommunestyret.

RKK Salten Kommunalt oppgavefelleskap (www.rkksalten.no)

Selskapsform: Interkommunal virksomhet etter kapittel 19 i kommuneloven.

Eierandel/økonomiske forpliktelser: De samlede driftsutgifter fordeles mellom kommunene prosentvis etter innbyggertall pr. 1. januar i tilskuddsåret. Fordelingsnøkkelen justeres hvert fjerde år. Aktiviteten i RKK er i stor grad basert på tilskuddsbaserte prosjekter. RKK har ikke anledning å ta opp lån eller forplikte kommunen utover de budsjetttrammer som av representantskapet bevilges til driften.

Formål: RKK's hovedoppgave er å være en pådriver og sentral bidragsyter til økt kompetanse og innovasjon i deltakerkommunene. Kompetanseutvikling skjer i samarbeid med kommunene og ut fra deres behov. RKK skal videre bistå kommunene i implementering av nasjonale satsinger og aktuelle utviklingsprosjekter. RKK skal også være et bindeledd mellom deltakerkommunene og aktuelle samarbeidspartnere.

Kommunens formål med deltakelse: I tråd med formål for samarbeidet.

Kommunenes representasjon i samarbeidet: Etter omorganiseringen i 2021 er representantskapet øverste myndighet og samarbeidsavtalen regulerer at ordfører eller den ordfører oppnevner skal være den enkelte deltakerkommunes representant. Representantskapet utpeker selv egen leder og medlemmer av valgkomité. Styret består av fem representanter med personlig vara og minst tre medlemmer av styret velges fortrinnsvis blant kommunedirektører i deltakerkommunene. Rapportering til politisk nivå: Årsmelding med regnskap meldes som referat til kommunestyret og finnes på oppgavefelleskapets hjemmeside.

KOAN Kommunalt Oppgavefelleskap Arkiv Nordland. (www.arkivinordland.no)

Selskapsform: KOAN er etablert av Arkiv i Nordland, som et oppgavefelleskap etter kommunelovens kapittel 19. Den siste organisatoriske endringen kom på plass i 2022. Arkiv i Nordland består av den fylkeskommunale arkivinstitusjonen Arkiv i Nordland, med ansvar for fylkeskommunens arkiver og Nordlands privatarkiver. Arkiv i Nordland er lokalisert til campus ved Nord Universitet i Bodø, der institusjonen disponerer kontorlokaler og der KOAN også leier depotlokaler. 39 av 41 kommuner i Nordland er med i KOAN.

Eierandel/økonomi: Deltakerne betaler en årlig kontingent som består av et grunnbeløp og et variabelt kronebeløp basert på antall innbyggere i deltakerkommunen pr. 1. januar i året før budsjettåret. Deltakerne bidrar vederlagsfritt med faglig kompetanse og innlegg ved samlinger og konferanser. Deltakerkommunen beholder eierskap til eget deponert arkivmateriale. Deltakerkommunen har ikke ansvar for oppgavefelleskapets forpliktelser utover fastsatt kontingent.

Formål: Gjennom medlemskapet i KOAN får kommunen hjelp til å håndtere kravene i arkivloven, offentlighetsloven, forvaltningsloven, personvernforordningen (GDPR) og andre lover som berører dokumentforvaltningen. KOAN er etablert med egne vedtekter, representantskap og styre, samt har eget budsjett og regnskap. Kommunestyret velger (fra konstitueringen høst -23) representant med vararepresentant til representantskapet. Oppnevningen gjelder inntil deltakerkommunen velger en ny. Representantskapet velger et styre bestående av fem medlemmer og tre varamedlemmer. Representantskapet velger styrets leder og nestleder og varamedlemmene rangeres.

Vårt formål: I tråd med KOAN sitt formål.

Rapportering til politisk nivå: Årsmelding og regnskap sendes ordfører.

Administrative vertskommunesamarbeider

Interkommunale samarbeider kan også organiseres ved at en kommune (vertskommune) påtar seg avgrensede og definerte fagoppgaver på vegne av andre kommuner (samarbeidskommuner). Slike samarbeider skal følge reglene i kommunelovens kapittel 20. Beiarn er med i flere vertskommunesamarbeider. Alle er organisert som administrative vertskommunesamarbeider, etter kommunelovens § 20-2. I to av samarbeidene er Beiarn vertskommune, mens i øvrige vertskommunesamarbeider er vi samarbeidskommune. Generelt gjelder at samarbeidskommunen kan avtale med vertskommunen at vertskommunen kan utføre oppgaver og treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning. Avtaler om vertskommunesamarbeid må vedtas av kommunestyrene i både vertskommunen og samarbeidskommunen(e).

Beiarn deltar ikke i noen vertskommunesamarbeider etter kommunelovens § 20-3, vertskommunesamarbeider med felles, folkevalgt nemnd.

Samarbeidene er regulert i samarbeidsavtaler der styring og delegasjon er regulert. En samarbeidskommune kan gi vertskommunen instruks om utøvelsen av den delegerte myndighet i saker som alene gjelder samarbeidskommunen eller berørte innbyggere. For vedtak vertskommunen treffer etter delegasjon fra en samarbeidskommune, har samarbeidskommunen samme omgjøringsmyndighet som etter forvaltningsloven § 35 første ledd.

Legesamarbeid med Bodø kommune

Beiarn kommune har nå i 2023 inngått vertskommuneavtale med Bodø om legetjeneste for bydel Skjerstad i Bodø i tillegg til egen legetjeneste. Vedtak er på plass i hhv bystyret i Bodø og kommunestyret i Beiarn. Beiarn kommune er vertskommune og Bodø kommune er samarbeidskommune. Samarbeidsavtalen regulerer ansvaret og de økonomiske betingelsene. Som følge av samarbeidet vil det totale legetilbudet styrkes og det samarbeidet vi har hatt om legevakt forlenges og bedres ved at flere leger kan inngå i legevaksordningen. Ansvarlig for avtalens oppfyllelse er kommunalleder helse og omsorg.

IT-samarbeid med Gildeskål kommune

Etter ett års prøvedrift ble det høsten 2022 inngått vertskommuneavtale for IT-drift, der Beiarn kommune er vertskommune og Gildeskål kommune er samarbeidskommune. Samarbeidsavtalen er vedtatt i begge kommuner. Ansvarlig for oppfyllelse av avtaleforpliktelsen er økonomisjefen i Beiarn kommune.

Samordnet Innkjøp i Nordland (SIIN)

Selskaps-/samarbeidsform: Administrativt vertskommunesamarbeid etter kommuneloven § 20-2 med Bodø som vertskommune.

Bodø kommune har som vertskommune endret mye på det reelle innholdet i samarbeidsavtalen. For Beiarn kommunes del har vi året 2023 på oss til å vurdere hva vi skal gjøre. Samarbeidet er ensidig

fra Bodø nå omgjort til Innkjøpssentral. På den måten unngår vertskommunen de generelle innkjøpsreglene og en samarbeidsavtale etter kommunelovens § 20-2. Beiarn har nettopp mottatt ønske fra Bodø om at vi tar stilling til saken inne 1. juni 2023. Det vil bli laget politisk sak om dette innen oppstilt frist.

Mens vi ennå er i et vertskommunesamarbeid nevnes at Bodø kommune utvidet samarbeidet fra opprinnelig å gjelde Saltenkommuner og ble benevnt Samordna Innkjøp I Salten (SIIS) til å benevnes Samordna Innkjøp i Nordland (SIIN). Beiarn opplever å ha hatt økonomisk gevinst av opprinnelig avtale siden vi da hadde tilgang til innkjøpskompetanse og til volumiøse rammeavtaler vi ikke kan oppnå selv.

Barnevernet i Saltdal og Beiarn

I tråd med kommunelovens § 20-2 har Beiarn kommune avtale om barnevernstjeneste med Saltdal kommune. Saltdal er vertskommune og Beiarn er samarbeidskommune. Samarbeidet om barnevernstjenesten er mer enn ti år gammelt og har ved flere anledninger vært evaluert. Samarbeidet oppfattes som ensidig positivt fra faglig hold i begge kommunene. Det er kostnadseffektivt og antallet ansatte er ved samarbeidet såpass godt bemannet at man unngår store ekstrakostnader til vaktordninger på natt og helg. Faglig står samarbeidet seg godt også i forrold til overordnet myndighet og mottar årlig tilskudd fra Statsforvalteren.

Krisesenteret i Salten

I 2022 fornyet Beiarn kommune og 10 andre kommuner sin samarbeidsavtale med Bodø kommune om drift av Krisesenter. Bodø kommune er altså vert og Beiarn en av 11 samarbeidskommuner. Fornyet samarbeidsavtale ble vedtatt av alle kommunene. Viktigste bakgrunn for en fornyet avtale var Bodø sin helt nødvendige investering i nytt bygg og mer kapasitet. Ny avtale innebærer økte kommunale ressurser. Der Beiarn kommune i 2021 betalte ca 140.000 for tjenesten, vil ny avtale, etter at nytt bygg er ferdig, innebære en årskostnad på ca 240.000.

Kommunene skal, etter Lov om kommunale krisesentre, sist endret pr. 19. juni 2021, ha et krisesenter. Beiarn kommune vurderte, før inngåelse av ny samarbeidsavtale, at vi ikke hadde mulighet til å etablere noe lokalt tilbud som fyller lovkravene.

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste PPT for Saltdal og Beiarn

Beiarn kommune inngikk ny samarbeidsavtale med Saltdal kommune pr. 14. desember 2022. Avtalen er inngått i medhold av kommunelovens §20-2, med Saltdal kommune som vert og med Beiarn kommune som eneste samarbeidskommune. Avtalen avløser en eldre avtale, der flere kommuner var med i samarbeidet og Fauske kommune var vertskommune.

Ved inngåelsen av avtalen oppfyller kommunene lovens krav. Partene ønsker med samarbeidet å skape et større fagmiljø og gjennom valg av vertskommunemodellen få en mer effektiv styringsform. Det overordna formålet er å få bedre tjenester fra PPT til brukere og kommunene. Dersom det inngås samarbeidsavtaler med andre instanser, skal tjenesten følge de særskilte retningslinjene som gjelder for disse. PP-tjenesten er en veiledningstjeneste som skal bidra med kompetanse i barnehage, skole

og lærebedrifter med tanke på å skape gode og stimulerende utviklings- og opplæringsmiljø gjennom tilpasset og inkluderende opplæringstilbud til barn, elever, lærlinger og lærekandidater med særlige behov. PPT skal også sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering når loven krever det.

PPTjenesten vurderer om det er behov for spesialpedagogisk hjelp i barnehage eller spesialundervisning i grunnskole, og for voksne med rett til spesialundervisning. Tjenesten skal:

- Utføres i henhold til gjeldende lov og regelverk.
- Sikre god individuell oppfølging av barn, unge og voksne.
- Arbeide systematisk for å legge opplæringen til rette for de med særskilte behov.
- Bistå opplæringsarenaene i det systematiske arbeidet for å tilrettelegge opplæringen for de med særskilte behov.
- Bidra til å sikre alle en god opplæring i et godt læringsmiljø.
- Sikre et best mulig pedagogisk psykologisk tjenestetilbud.

Organet er rådgivende.

Kommunale Foretak (KF)

Dette er en betegnelse for en selskapsform som brukes om virksomheter er en del av en norsk kommune og som har et forretningsmessig preg. I motsetning til kommunalt eide aksjeselskap, utgjør et KF ikke et selvstendig rettssubjekt men er en direkte del av kommunen. Et KF gir ikke kommunen noen begrensning i økonomisk ansvar, slik et aksjeselskap gjør. KF opprettes gjerne når kommunen ønsker å gi virksomhetens ledelse noe større frihet enn det kommuneloven ellers gir rom for innenfor kommunen som juridisk person, men der kommunen ikke ønsker å gi virksomheten så stor grad av frihet som aksjeloven innebærer. Bestemmelsene om kommunale foretak kom inn i kommuneloven i år 2000. Reglene om KF er å finne i kommunelovens kapittel 9.

KF har et styre, oppnevnt av kommunestyret og en daglig leder. Et KF sitt styre, gjerne ved hjelp av daglig leder, rapporterer rett til kommunestyret og går ikke den «normale» veien om rådmann eller kommunedirektør. En av konsekvensene er da at når kommunen avlegger sitt årsregnskap, så avlegges et konsolidert regnskap, der resultatet i KF-et trekkes inn. Sånn må det være siden alle KS er en del av selve kommunen. Beiarn har et KF; Beiarn Næringseiendom KF. Foretaket har egne vedtekter og som eneste «innhold» i KF'et har vi eiendomsmassen til snekkerfabrikken på Tollå.